

**Ennek a számnak az ára 30 fillér.**

Negyvenkilencedik évfolyam.

12. szám.

Debrecen, 1929 március 23.

# DEBRECENI PROTESTÁNS LAP



EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:  
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

## Mire van a Királynak szüksége?

*Máté 21: 2—3. „... talál-  
tok egy megkötött szamarat  
és vele együtt az ő vemhét;  
oldjátok el és hozzátok ide  
nékem... mondjátok, hogy az  
Úrnak van szüksége rájuk...”*

A virágvasárnapi Királynak, a maga diadal-  
útjához, egy szamárka és annak vemhe volt az  
összes szükséglete a földi dolgok közül. Tüszögő  
harci mén helyett ezen a jámbor állaton kívánta  
tartani bevonulását az ószövetség választott népe  
székesfővárosába, hogy itt a maga lelki trónját a  
Golgothán felállítsa és az igazi újszövetségi válasz-  
tott népet, „Istennek elszéledett gyermekeit” min-  
den népből, nyelvből, ágazatból és nemzetségből  
összegyűjtse. Már az ó-szöv. prófécia lelkében föl-  
sejlett az a magasztos fölfogás, hogy a Messiás  
uralma nem annyira testi, mint sokkal inkább lelki  
uralom lesz, szolgáló szeretet és önátadó szenved-  
és útján — és ennek az uralomnak világi szük-  
ségletei csakis addig a legszerényebb mértékig és  
abban a legalázatosabb formában lesznek, amely  
mértéket és formát egy szamár és annak a csikaja  
képvisele a prófétai látomásban. Ezt a sejtelmes  
látást akarja Urunk virágvasárnapon a beteljesülés  
tisztá, tavaszi napfényében megpecsételni a maga  
bevonulásával és annak tudatosan és szándékosan  
választott szelid, szegényes és alázatos formájával.

Önkéntelenül és elháríthatatlanul kínálkozik az  
Úr 1929-edik esztendejének virágvasárnapján az  
összehasonlítás a királyi bevonulását tartó Krisztus,  
meg a királyi hatalmának visszaállítását elért római  
pápa földi szükségletei között. Ott egy kölcsönkért  
szamár a csikájával; itt egy souverain tulajdonba  
visszakapott törpe állam. Ott csak egy tökéletesen  
alárendelt eszköz és jelkép a földi jó, a lelki  
országzás kifejezésére és megvalósítására; itt, bár  
szintén csak eszköznek és jelképnek mondatik,  
valójában mégis csak több kell, hogy legyen annál,  
mert hiszen egy pusztá eszközért és jelképért a  
pápaság nem hozott volna a maga történelmileg  
kialakult s még ellenfeleitől is tisztelt következe-  
tességéből és prestige-éből akkora áldozatokat, mint  
amilyeneket tényleg hozott a lateráni egyezmény-  
ben, amellyel igazában a fascista olasz ultranaciona-

lizmus karjaiba dobta magát csak azért, hogy  
egyéb országokban annál erőteljesebben tudja rá-  
támasztani egy ilyen hátvédre — internacionális  
befolyását és műveleteit.

A Jézusnak Pilátus előtt tett nyilatkozatát el-  
feledett és meghazudolt pápaság előtt bizony két  
emberöltő óta nincs nagyobb cél, mint az elveszí-  
tett „e világból való ország” meg-, illetőleg vissza-  
szerzése. Most, akármilyen kis méretekben, elérte  
ezt a célját. Lehet, hogy ő a lelkiismeretében tel-  
jesen megnyugszik avval, hogy hiszen a földi souve-  
rainitását kifejező törpe állam éppen olyan szerény  
kielégítése a „Krisztus helytartója” földi szükségéi-  
nek, mint a Krisztuséinak a virágvasárnapi szamárka.  
De ekkor is még mindig marad egy pár bökkenő.  
Először az, hogy Jézus még azt a szamarat is  
— kölcsönkérte. Másodszor az, hogy a bevonulása  
után rögtön leszállott róla és többet vissza sem  
ült rá. Harmadszor az, hogy evvel a szamárral egy  
olyan útra lépett rá Jézus, amely a Golgothához  
vezetett; a vatikáni pályaudvarról pedig legfeljebb  
a Népszövetség zöld asztalához vezet az út —  
ahol a pápa aligha fogja pl. a szegény magyar  
nemzetet lesegíteni a keresztről, hogy helyébe magát  
szögeztesse oda (lásd a kolozsvári minorita tem-  
plom esetét s a hasonlókát!).

Mire van a Királynak szüksége? Lélekre és  
lelkekre, szellemre és szívekre mindenekfölött.  
Testre, anyagra, pénzre, szervezetre csak oly mér-  
tékben, amelyet örökre megad a virágvasárnapi  
szamárka képe. Magyar református egyházam, né-  
pem, meg ne szédülj és meg ne tántorodjál a  
mai csöndes kultúrharc összeszorított fogú birko-  
zásaiban és el ne hitesd magaddal, hogy a több  
államsegély, az előnyösebb közjogi helyzet már  
együttal Krisztusnak és az Ő tiszta evangéliumának  
nagyobb diadalát is jelenti e csonka hazában.  
Hát igen, az Úrnak *van* szüksége ezekre is — de  
mekkora szamár lett volna az a virágvasárnapi  
szamár, ha azt hitte volna, hogy a diadalút sike-  
rében öve az oroszlánrész és a hozsánák nagyobb  
része öneki szól!

Aminthogy hajdan divatozott is a keresztyének  
között egy bizonyos fajta „szamár-ünneplés” — de  
nem ám a reformáció egyházaiban, hanem éppen  
Róma uralma alatt!

R. I.

## A lelkészképzés.

Az elmúlt hetekben sok szó esett erről a kérdéstről. Andrassy Kálmán kedves bátyánk — nekem volt főnököm és kedves tanítómesterem — ezt a kérdést gyakorlati szempontból igyekezett megvilágosítani. S valóban az egész theologiai képzésnek semmi jelentősége nincs, ha annak elméleti oldala domborodik ki csupán, gyakorlati alkalmazás nélkül. Viszont a gyakorlati képzés az elméleti alapok kiépítése nélkül fővényre épített alkotmány. Kell, hogy a kettőnek a mérlege egyensúlyba maradjon s a kiegyensúlyozott lelképásztori munkának és léleknek az alapját adja meg.

Magam is sokat gondolkoztam theologiai képzésünkről, mióta a theologia évfolyamait elvégeztem, s úgy találtam, hogy annak nagyon sok fogyatkozása van. Sem elméleti, sem gyakorlati képzést nem nyújt kellőleg, sem módot nem ad arra, hogy a nyújtott elméleti ismereteknek gyakorlati felhasználására vezessen. Pedig minél mélyebben haladunk bele az életbe, azt tapasztaljuk, hogy minden elméleti ismeretnek akkor van valóban haszna, ha annak gyakorlatát ismerjük, azaz az elméleti ismereteket kellő időben és helyen gyakorlatilag is fel tudjuk használni és alkalmazni.

Nem gondolnám, hogy a bibliai exegesisnek, a biblia eredeti nyelvének tanulmányozása és az ott talált gondolatok elemezése nem tartoznék a theologiai képzés szükségletei közé, sőt azt gondolom, hogy annak karöltve a dogmatikai és symbolikai ismeretekkel együtt kell a biblia gyakorlati felhasználásának alapjául szolgálni. Ha a biblia ismeretének és kellő felhasználásának fontosságát hangsúlyozzuk, lehetetlen azokat az alapokat kirugnunk magunk alól, melyen ezek felépülnek s merő accidentiának tekinteni azt, aminek fundamentalis jellege kézenfekvő.

De az elméleti képzés minden szükségletének kellő méltánylása mellett is arra van legnagyobb szükség, hogy ami elméleti ismeretet közöl a theologia, annak gyakorlati felhasználására is elvezessen. A lelképásztori pálya gyakorlati pálya, a szónak legnemesebb értelmében s hiábavaló minden elméleti ismeretünk, ha nem tudjuk azt kellő időben és helyen anyaszentegyházunk s ezzel együtt Isten országa szolgálatában felhasználni. A lelképásztori hivatás ma — éppen úgy, mint a reformáció korában — missziói lelket követel és feltételez. Nekünk ma, a mi gyülekezeteink lelképásztorainak és misszionáriusainak kell lenni egy személyben, hiszen a vallásos támadásoknak — még a legeldugottabb helyen és leghomogénabb nép között is — olyan focuspontjaiban állunk, hogy belőlünk csak világosságnak szabad áradni, ha anyaszentegyházunk ügyét kellőleg képviselni akarjuk.

Hogy pedig egyéni életünkkel, hitünkkel és vallásos ismereteinkkel Isten országa és református anyaszentegyházunk ügyét kellőleg képviseljük, a tudományos ismeretek birtokán kívül reá nevelésre van szükségünk. S itt ütközik ki lelképásztori képzésünk legnagyobb hiánya. Tanítani, még csak tanítanak bennünket iskoláink, de nem nevelnek.

Pedig ismereteink fogyatékoságát jobban elnézi az emberi társadalom, mint nevelésünk hiányát. Mindenekelőtt tehát nevelésünk fogyatkozásait kell eltüntetnünk, hogy az egyházak nagy versenyében pozíciónkat megtarthassuk és erősíthessük.

S még egy igen fontos szempont kell, hogy érvényesüljön theologiai képzésünknel: az ú. n. electio kérdése. Véleményem szerint ez a kérdés szorosan összefügg a reá nevelés kérdésével. Amíg csak oktatunk, nem ismerjük meg a keresztyén szolgálatra való alkalmatosságot és készséget. Így fordulnak elő aztán elég szép számmal esetek, amikor a már lelképásztori szolgálatra kibocsátott egyének néhány esztendei segédlelkészi szolgálat után a reájok csak imént helyezett palást viselesétől megfosztatnak, mert teljesen alkalmatlanoknak bizonyultak a lelképásztori szolgálat ellátására, miután már talán évtizedekig nehezen helyrehozható károkat okoztak egyes gyülekezetek vallásos hitéletének. Pedig sokkal szerencsésebbek lettek volna, ha idejekorán eltávolítottatva a theológiáról, más nekik megfelelőbb pályán keresték volna életfeltételeik kielégítését.

Tudom, hogy kerületünkben régebben élnek vágyakozások a theologiai nevelés intenzívebbé tételére s ezeknek kellő megvalósítását a mostoha idők körülményei akadályozták meg csupán. Mégis úgy gondolom, hogy e szempontot ébren kell tartani, mert egyházunk megújulásának alapját és létfeltételét alkotja e kérdés kedvező megoldása.

**Szombathy Imre.**

## A debreceni Ispotály fennállásának jubileumi ünnepe

március hó 10-én volt. Ezt a legrégebb protestáns szeretetintézményünket 1529-ben alapította Boncz László, mely azóta már 400 éven keresztül fejt ki áldásos működést. Sajnos, a háború és az azt követő romlás folytán az alapítványi pénzek elértéktelenedtek, azonban most a debreceni egyház 20,000 pengős és a gyülekezet tagjai 110,000 pengős alapítványt tettek 1 év alatt, megértve az Ispotály nagy fontosságát.

A jubiláris ünnepély délelőtt 10 órakor kezdődött az Ispotály-templomban. Gyülekezeti ének után Kolozsváry Kiss László Árpád-téri lelkész mondott magas szárnyalású imádságot, az Ígét pedig meggyőző erővel Molnár Ferenc, az Ispotály felügyelő-lelkésze hirdette. Végezetül Baja Mihály Kossuth uccai lelkész mondott költői szépségű záróimádságot. A hálaadó istentiszteletről az Ispotály falában elhelyezett emléktáblához vonult a gyülekezet, ahol Uray Sándor Kistemplomi lelkész az egyház, dr. Csürös Ferenc városi tanácsnok a város nevében mondtak beszédet. Délután 5 órakor a Kistemplomban folytatódott az ünnepély. Szele György kistemplomi lelkész áhitatos imádsága után a Városi Dalárda énekelt. Itt dr. Baltazár Dezső püspök hirdette az Ígét a hit és a jócselekedet templomáról prófétai erővel. A nagy áhítattal hallgatott beszéd után dr. Herpay Gábor, az egyház-

rész gondnoka, az Ispotály történetének tudós írója elevenen állította a hívek elé a szeretetintézmény történetét. Baja Mihály lelkész alkalmi költeményt olvasott föl. Molnár Ferenc lelkész az „Ispotályi 400 éves jubileumi alap” keletkezését ismertette, felolvasta az alapítványt tevők névsorát és megragadó erővel méltatta a jelenkor debreceni reformátusságának áldozatos példaadását. A Tanítói Vegyeskar szép éneke után dr. Révész Imre lelkész mondott buzgó, lélekből fakadó imádságot. A lélekemelő ünnepély a Hymnus magasztos hangjaival ért véget.

Az igen szépen sikerült jubileumi ünnepélyen, mely méltó volt a nagy évfordulóhoz, képviseltette magát az Egyetemes Konvent, Tiszántúli Egyházkerület, Debreceni Egyházmegye, a városi tanács, katonaság és minden jelentősebb helyi testület.

Az „Ispotályi 400 éves jubileumi alap” létrehozásában és a magasztos ünnep megrendezésében kifejtett lankadatlan buzgóságért méltán illeti meg az elismerés Molnár Ferenc ispotályi lelkészt és odaadó munkatársait.

## Milyenek legyenek a népiskolai tankönyvül szolgáló Bibliái történetek?

Az egyetemes konvent tanügyi bizottsága pályázatot hirdetett népiskolai tankönyvekre; a többi között „Bibliái történetek”-re. Nem vagyok pedagógus, azért, amikor arra a kérdésre szeretnék felelni: milyenek legyenek a Bibliái történetek, a tanulók szempontjából kívánok hozzászólni, röviden elmondva, hogyan szerettem meg én a bibliát.

Amint látom, manapság talán minden népiskolai tankönyv képes; még a számtan is; a vallástani kézikönyvek azonban képnélküliek. Ellenben az én gyermekkoromban ritkák voltak a képes tankönyvek, a bibliai ismereteket azonban a sok képpel-velessel díszes Dobos-féle Bibliái történetekből tanultam.

Talán minden gyermek szereti a képeskönyvet; én sem nyugodtam addig, amíg végig nem néztem néhányszor Dobos könyvét. Természetes, hogy azután meg már a kíváncsiság izgatott, vajjon mit ábrázolhatnak a képek s amint tudományom engedte, tanrendre való tekintet nélkül iparkodtam mielőbb végig olvasni a könyvet. A történeteknek azonban az a hatásuk van, hogy az érdeklődést még fokozzák, úgy, hogy végre is magára a biliára van szükség az érdeklődés kielégítése végett.

Tapasztalatom szerint nemcsak a gyermekek érdeklődését keltik fel a képeskönyvek, hanem a felnőtteket is. Ha volnának olesó képes bibliák, mindjárt szaporodnék a bibliát olvasók száma. A képes bibliai történetek alkalmasak lennének arra is, hogy a felnőttek érdeklődését is felkeltsék, ami a mű kelendőségét fokozná.

Az én szerény véleményem szerint legcélszerűbb lenne a Dobos-féle Bibliái történeteket alaposan átdolgozva, esetleg bővítve, minél több és szebb, lehetőleg színes képekkel illusztráltan ki-

adni. Ha valamennyi egyházkerületben ez lenne a tankönyv, még pedig hosszú időn keresztül, akkor megfelelő áron lehetne forgalomba hozni a művet. Kissé díszesebb kiadásban, mint ajándék könyvet is nagy példányszámban lehetne elterjeszteni, kivált ha az átdolgozó arra hivatott író egyén lenne.

**Széki Ákos.**

Régi, kedves egyházi írónknak ezt a cikket ázzal a megjegyzéssel adjuk közre, hogy a benne kifejezésre jutó kívánalom: t. i. *képes elemi vallás-könyv kiadása* nagyon is megszívlelésre méltó: csak a keresztülvitelnél kell ügyelni arra (amire eddig nem nagyon ügyeltek ilyféle kiadványoknál a protestánsoknál sem): hogy meg ne sértsük vele egyfelől az igaz Istenfélelmet és az Úr második parancsolatát, másfelől pedig a művészet, általában a jóízlés elemi követelményeit. A Dobos-féle könyv azonban nem hisszük, hogy megfelelné a célnak, meri még a leggyökeresebb átdolgozás sem tudná belőle eltüntetni a rationalista alapszellemet; viszont a Bach-korszak alatti magyar bánat beleivódott, titkos könnyeit és vágyait pedig kár is volna belőle kilúgozni (Lásd cikkemet a Protestáns Szemle 1928. évi januári számában). Mást kell csinálni, olyat, amelyet a mai idők magyar református gyermekei és vallástanítója éppúgy megszeressen, mint a két emberöltő előttiek a Dobosét.

**R. I.**

## Templomszentelés Fegyverneken.

Vasárnap Fegyvernek református egyházának és az egész községnek, felekezeti különbség nélkül emlékezetes napja volt. A két évvel ezelőtt alakult református gyülekezet most szentelte fel új templomát. A nevezetes ünnepre Debrecenből dr. Baltazár püspök ment ki dr. Erdős Károly lelkész-képzőintézeti igazgató és Futó András lelkész, püspöki titkár kíséretében. Az ünnepen részt vett Alexander Imre alispán, Herczegh Béla országgyűlési képviselő, Ferenczy Károly gazdasági főtanácsos a báró Baldácsy-alap képviselőjében, Török Imre esperes, dr. Rácz Albert és dr. Végh Sándor egyházmegyei tanácsbírák, gróf Waldeck Huber tiszaroffi főgondnok, Hoffer Imre és Freska László mérnökök, a templom tervezői, Harsányi Pál esperes, Maklár Károly egyházkerületi jegyző, Németh Vince, Olajos Pál, Nyitray Zoltán, dr. Tólas Áron lelkészek, Farkas Béla segédlelkész.

A reggeli gyorsvonattal érkező dr. Baltazár Dezső püspököt dr. Muhorvay Károly járási szolgabíró és bocsári Mocsáry Dénes főgondnok, a község határában Major József községi főjegyző, a lelkészi lak előtt Kovács Pál helybeli lelkész üdvözölték.

A templomavató ünnepélyes istentiszteleten buzgó imádságot mondott Török Imre esperes, míg Baltazár Dezső püspök hatalmas erővel hirdette az ígét. Két gyermeket is megkeresztelt a püspök és ő végezte az úrvacsorai szolgálatot is. A kis gyülekezetben nagyon sokan felvették az úrvacsorát.

Az istentisztelet után az egyház tanácstermében először a fegyverneki, a törökszentmiklósi és a debreceni Török Bálint cserkészcsapatok tisztelegtek a püspöknél, majd presbiteri díszgyűlés volt, amelyen Kovacs Pál lelkész, Mocsáry Dénes főgondnok üdvözölték a püspököt, aki válaszolt az üdvözlésekre és a gyülekezetnek a szeretetben való gazdagodását kívánta.

A díszgyűlés után a püspök küldöttségeket fogadott. Török Imre esperes a hevesnagykunsági egyházmegye, Major József főjegyző a község nevében, Mocsáry Dénesné a fegyverneki református egyház nőtagjai, Pfeifer György a helyi ipartestület, Paffery István igazgató-tanító a kaszinó, dr. Baunok Ádám orvos, a községi iskolaszék, Rónai István gépézmérnök a zsidó hitközség, Borik Ferenc Géza a református egyház iskolásgyermekai, Földes Dezső a Horthy Szabolcs fegyverneki cserkészcsapat nevében tisztelgett a püspök előtt, aki minden szónok beszédére külön válaszolt.

A nagyon szépen sikerült ünnep mély nyomokat hagyott a község tagjainak lelkében, akik megismerték a református szellem megnyilvánulását.

### A harmadik református nagygyűlés.

A Hit és Szolgálat Mozgalma, amely az elmúlt két év folyamán Budapesten az I. és II. országos református nagygyűléseket rendezte, az idei református nagygyűlés időpontját az Egyetemes Konvent Elnökségének hozzájárulásával június 8—9. napjaira tűzte ki. A nagygyűlés programját a Hit és Szolgálat Mozgalma közvetlenül húsvét után teszi közzé, de már a húsvéti ünnepeket felhasználja a nagygyűlés előzetes szervezésének munkájára az ország összes gyülekezeteiben. Az idei nagygyűlés főtárgya, amelyet a Hit és Szolgálat Mozgalma ugyancsak a konventi elnökség jóváhagyásával állapított meg, egyrészt a református kegyesség ősi forrásaival foglalkozik, hogy utat mutasson a magyar jövő megépítésére, másrészt a mai egyházi élet legégetőbb kérdéseit: egyházunk iskolai s egyéb természetű anyagi terheit, az állammal szemben fennálló és sürgető megoldást kívánó igényeinket fogja előtárni.

A harmadik országos református nagygyűlés nagyon nehéz viszonyok között találja népünket: gondok és bajok fellegei veszik körül híveink nagy tömegeit. De éppen a mai nehéz és szorongatott helyzet követeli, hogy nagygyűlésünket megtartsuk s azon nagy igazságainkat az ország színe előtt hangoztassuk. A Hit és Szolgálat Mozgalma abban a meggyőződésben van, hogy anyaszentegyházunk a mostani időkben nem nélkülözheti azt a hatalmas erőt, amelyet a református nagygyűlésben tízezrek együtt dobbanó szíve, közös vágyakozása és bátor hitvallása nyújt. Ebben az esztendőben az ország fővárosának újra együtt kell látnia 10 és 10 ezer református magyart, akiket táborba gyűjt a református anyaszentegyház iránti forró szeretet. Abban a hitben indul meg a szervezés munkája, hogy az elmúlt évek gyönyörű nagygyűléseit ez a szegény és gondterhelt esztendő meg fogja szegényíteni: szomjazó lelkek nagy tömegei fognak fel-

sereglenni, hogy vallást tegyenek hűségükről, egyházukat és hazájukat újjáépíteni kész buzgóságukról.

Minden gyülekezetben hangozzék föl már a húsvéti ünnepek alatt a felhívás a református nagygyűlésre!

## Külföld

**A Brit és Külföldi Bibliatársulat,** Isten igéjének ez áldott fáklyahordozója hazánkban és világszerte, a folyó év március havának 7-ik napján érte meg alapításának ötnegyedszázados (125 éves) fordulóját. A századik évfordulón (1904) fennállása óta 186 millió bibliapéldány elterjesztésére tekinthetett vissza, 378 különböző nyelven. Azóta a legutolsó negyedszázad alatt 200 (kettőszáz) millió példányban terjesztette el a Szentírást egészében vagy részeiben s jelenleg már 613 különböző nyelven. De még mindig körülbelül 1000 (egyezer) olyan nyelv vagy nyelvjárás van a hozzáértők becslése szerint a földkerekségen, amelyeken még nem szólt meg írásban az Isten beszéde. A letelt ötnegyedszázad alatt ez a bibliatársulat — eitérőleg más hasonló társulatoktól — szigorúan ragaszkodott ahhoz az alapelvehez, hogy a Bibliát, illetőleg bibliai részeket *minden jegyzet és magyarázat nélkül* adja ki és sikereit is jórészt ez elv következetes keresztülvitelének tulajdonítja. — A társulat magyarországi működésének eredményes voltát eléggé jellemzi, de az Ige után való éhség és szomjúság megnövekedésére is biztató következtetést enged vonni annak a két adatnak az összevetése, hogy míg 1904-ben, az akkori Nagymagyarországon 11 ügynök 75,203 egész vagy rész bibliát tudott eladni, 1928-ban, a  $\frac{2}{3}$ -val megcsökkentett trianoni Magyarországon 9 ügynök 87,157 Szentírást vagy szentírási részletet terjesztett el. „Magyarországon — mondja a társulat közép-európai ügynökségének értesítője, a Bibel-Arbeit — szemmelátható a munkánk hatása *magára a katolikus egyházra is*. Amíg korábban úgy a nép, mint a katolikus papság erősen ellenállott a munkánknak, most a nép magatartása állhatatos munkálkodásunk következtében olyannyira megváltozott, hogy a katolikus egyházi hatóságok is belátták a szükségét a rájuk bízott nép bibliaszomjúsága csillapításának. Kiadtak tehát egy revideált és jegyzetekkel ellátott újszövetség fordítást Magyarország primásának az engedélyével s nyíltan elismerik, hogy ennek a kiadásnak a terjesztésével a brit és külföldi bibliatársulat bibliáinak terjedését akarják lehetetlenné tenni. Ezt a katolikus fordítást nagyon olcsón adják, 20,000 példányt állítólag már forgalomba hoztak belőle, további 50,000 pedig sajtó alatt van.\* Ez a hír — amelyet ugyan egyes részleteiben e sorok írásáig még fenntartással kell fogadnunk — benső örömmel töltheti el minden jó magyar református ember lelkét; mert az a magyarországi római katolikus-ság, amelynek kebelében az Újszövetség, még ha jegyzetezett kiadásban is, tizezrével forog közkezen, előbb vagy utóbb megtermi a jó magvetés jó gyümölcsseit. Az Isten igéje.

„mely szájából kimegy, nem tér hozzá vissza üresen, hanem megcselekszi, amit akar“ (Ésa. 55 : 11.)  
 még Róma igájában is. **rl.**

## Halottaink

**Halász Andrásné, Szabó Erzsébet,** Halász András debreceni vallástanító-lelkész felesége évekig tartó, hosszas szenvedés után, március hó 15 én csendesen elhunyt. Férje, három gyermeke, édesanyja, testvérei gyászolják. Áldott legyen emlékezete!

## Különlélék

**Baltazár Dezső püspök Londonban.** Mint értesülünk, püspök úr március 20-án útnak indult Londonba, ahol, mint halljuk, egyházunkra is nagyfontosságú ügyben jár el. Isten vezesse útján.

**A zslnat** egyházalkotmányi és lelkészválasztási bizottságai ülést tartottak az elmúlt héten. Különösen az utóbbi több napon át tárgyalta az új, Maklár Károly által az egyházmegye véleménye alapján készített javaslatot. Kár, hogy a bizottság világi tagjai akadályozva voltak az ülésen megjelenésben s közülök csak egy jelenhetett meg, az is csak egy napon át. A lelkészválasztás ügyében pedig minden szempont mérlegretétele kívánatos.

### Uray Sándor református lelkész ünneplése.

A Széchenyi uccai Bibliakör tagjai meleg érzésekkel teljes ünneplésben részesítették szeretett vezetőjüket: Uray Sándor lelkészt, vasárnap, szeretetvendégség keretében. A MANSz helyiségei szorongásig megteltek a tisztelgők, barátok seregével: körülbelül 200 egyháztág volt jelen. A Bibliakör tagjai mellett ott voltak a Mester uccai egyházrész tanácsosai közül többen, a KIE. képviselője, a vagongyári Bibliakör és sok egyháztág, a város egész területéről. A szeretetvendégséget ének nyitotta meg, mely után Kardoss Lajos segédlelkész imádkozott. Azután a Bibliakör nevében Földessné, Hajdu Boriska üdvözölte Uray Sándort. A kör tagjai szeretetüket és hálájukat látható jellel is kifejezték: egy remek palástot ajándékoztak vezetőjüknek abból az alkalomból, hogy az ünnepeket most érkezett lelkésziségének 26-ik évéhez, de egyúttal Sándor napi örömeiknek is kifejezést adtak. Bessenyei Lajos gimn. tanár a debreceni református egyháztagok, Basiszta Albert a ker. ifj. egyesület nevében, mint az egyesület elnökét, Fráter Erzsébet a MANSz nevében, mint az egyesület elnökét, Bihary Gábor a vagongyári Bibliakör nevében, dr. Varga Lajos ügyvéd Mester uccai egyházrész nevében, egy három esztendő kis gyermek, mint a legkisebb bibliaköri tag, Rapos Viktor evangélikus lelkész az egyházközség nevében üdvözölték.

**Lelkészelkeltetés.** A dégi egyházban március hó 10-én iktatták be Nagy Lajos volt simontornyai lelkészt; a móri gyülekezetbe pedig március hó 17-én Ábrahám János budapesti hitoktatót.

**P. Nagy Zoltán** városi zeneiskolai igazgatót, aki a kollégiumi tanítóképzőben negyedévszázadon át volt és ének-zenetanár, nagy ünneplésben részesítették tanári szolgálatának 30 éves fordulójára alkalomból március 20-án. A kultuszminiszter, a zene-művészeti főiskola, Debrecen város, a tudományegyetem, az egyházkerület, kollégium, minden debreceni középiskola, a kath. egyházközség és sok kulturális intézmény üdvözölte. De a szónoklatok bősége miatt nagyobb ünneplés volt a kiváló művész szerzeményei egy részének karénekekben, zongorán, hegedűn, magánénekben, zongoranégyesben bemutatása. Mert az igazi ünneplés az, ha megmutatjuk az ünnepeket érdemét.

**Apagy község kulturális és vallásos mozgalmá.** Apagy község egyházi és politikai vezetősége, az elmúlt téli napokban újból szép és értékes munkát végzett a község lakosainak kulturális és vallásos élete fejlesztésében. Hétről-hétre tanulságos előadásokkal, szavallatokkal, ének és zene-számokkal vegyített programszámok tették élvezetessé és tanulságossá az esteket. A református templomban az adventi esték óta folynak a vallásos estélyek. Ifjúsági és gyermek istentiszteletek, melyeknek sikerén *Birtha József* helybeli lelkész fáradozik. A vendégszónokok egész sora jelent meg a gyülekezetben, kik tanulságos beszédekkel nagyban hozzájárultak a hit és erkölcsi élet fejlesztéséhez. Legutóbbi estén, március 17-én, *Bencze János* lelkész tartott értékes beszédet a nagyszámú gyülekezet előtt. Legközelebb *Egerházi Lajos* budapesti lelkész, *Laky Zsigmondné* amerikai református papné fog-nak a gyülekezetben megjelenni, kiknek érkezése iránt már most is nagy az érdeklődés.

**A Péterfia uccai egyházrész** az Andaházy-intézetben minden szombat d. u. 6 órakor ismeretterjesztő előadást tart.

**A szatmári gyülekezetben** vasárnap délutánonként áldásos hatású vallásos összejövetelek vannak a leányiskola tornaacsarnokában.

**A hunyadi egyházmegye** Baesó Lajos lónyabányatelepi lelkészt választotta meg espereséül.

**A nagytemplomnak** fűtőberendezéssel való ellátására Káposztás Imre nyug. tanító és nem régen elhunyt felesége, Tóth Teréz 1520 pengős megajánlást jelentettek be az egyháznál, mely összegből a jelzett célra 920 pengő be is folyt. A jókedvű adakozót szereti az Isten!

**Református KIE. konferencia Furtán.** A furtai és zsákai református egyházak ifjúsága március hó 25-én Furtán rendezte Dobos Károly és Töltéssy Zoltán országos titkárok részvételével egynapos ifjúsági gyűlést.

**A Fiatal Leányokat Védő Magyar Protestáns Vasúti Misszió** a budapesti pályaudvaron megkezdte működését.

**A diósgyőri egyház** vasgyári egyházrészében a Nőegylet március hó 11-én szeretetvendégséget rendezett, melynek keretében bibliátmagyarozott rendezett, Csikesz Sándor egyetemi tanár.

**A bodroghalászi gyülekezet presbiteriuma** már évek óta elhatározta a 15 éves korban való konfirmációt és eltiltotta a szombati és vasárnapi

lakodalmakat. Mindkét határozat a gyakorlat által szentesítve, törvényerővel bír a gyülekezet előtt.

**Öeldömőkön** március 16. és 17-én zajlott le 23 evangélikus gyülekezet ifjúságának részvételével egy két napos szép konferencia, amely a KIE. mozgalom életképeségének újabb bizonytsága. Április 21-én Balassagyarmaton volt hasonló KIE. gyűlés.

**A Kossuth uccai egyházzész Bibliaköre** nagy érdeklődés mellett tartotta összejövetelét március hó 20-án a Dóczy-intézetben. Bibliát magyarázott Magyar Bertalan segédlelkész.

**Soli Deo Gloria Református Diákszövetség** 338 diákkal a Kispest-Wekerle állami munkástelepi református templomban tartott üléseiben. 1. Isten színe előtti tanácskozás után meglátta és megállapította azt, hogy a magyarországi református egyház lelkészeiben, presbytereiben és tagjaiban Isten igéje szerinti reformációra szorul, hogy betölthesse Istentől kapott misszióját: Magyarországnak Isten országává tételét. 2. Nyilván meglátta, hogy Isten országa nem beszédben, hanem Isten törvénye szerinti cselekedetnek és alkotásoknak sorozatában áll. Éppen ezért felelősséget vállalt arra nézve, hogy a magyar munkásság és elnyomott osztály mellé áll és teljes erővel küzd az egyedül helyes és célravezető evangéliumi szocializmus fegyvereivel a különböző társadalmi osztályok közötti pogány és Isten akaratával ellentétben álló ellentétek kiküszöböléséért. 3. A konferencia tagjai azonban nemcsak a szegények, hanem Magyarország minden rendű és rangú osztályának szolgálatát magukra vállalták, mert meggyőződtek arról, hogy Isten evangéliuma kötelezi őket személyválogatás nélkül minden ember szolgálatára. Ebben a küzdelemben és szolgálatban Isten igéjét választották fegyverül, mert ez az ige ma is Istennek hatalma minden hívő és hitetlen ember megtartására. 4. Végül elkötelezést érzett a konferencia minden tagja a külmisszió parancsával szemben. Krisztus parancsa: Elmenvén, tegyetek tanítványokká minden népeket, a magyar keresztyént is kötelezi. Keresztyénségünk és nemzeti életünk tragédiáját láttuk meg abban, hogy eddig még nem lettünk Kelet misszionáriusai. Keresztyénségünk és állami életünk mindaddig nyugat függvénye lesz, amíg a küszöbünkre telepített kelet Lázárját nem tápláljuk és fel nem öltöztetjük.

**A hejőpapi református egyház presbiteriuma** határozatot hozott, mely szerint a többgyermekes egyháztagekat adókedvezményben részesíti a következő arány szerint: Három 16 éven aluli református gyermek után 10%, négy után 50%, öt, vagy több gyermek után 80% adókedvezményt ad.

**A Ceglédi Református Nőegylet** az emeletes fiúiskola nagytermében jól sikerült vacsorát rendezett a diakonissza-alap javára. Előadók voltak Czeglédi Sándor lelkész és Szőnyi Sándor gimnáziumi igazgató.

**Cserkész-fogadalmotétel.** Fegyvernek község kicsi református gyülekezetének „Horthy Szaboles” cserkészcsapata alapító tagjai március hó 3-án

tettek fogadalmat. A csapat parancsnoka Kovács Pál lelkész.

**Az ifjúsági egyesületi vezetőképző tanfolyamon** elhangzott összes szakelőadások és szétosztott anyag megrendelhető 5 pengőért a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségétől Budapest IX. Üllői-út 29. II. Megrendelést csak a pénz előzetes beküldése mellett fogadhat el.

**A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság** március hó 17-én Sopronban ünnepélyt rendezett. Előadók voltak: dr. Ravasz László és Kapi Béla püspökök.

**Evangélikus Keresztyén Ifjúsági egyesületi** minta-alapszabály kapható 2 darab 16 fillér és postabélyeg beküldése ellenében a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége, Budapest IX. Üllői-út 29. II.

**Az apagyi református egyház** 1929. március hó 15-én ünnepélyes istentiszteletet tartott az a'bbi műsorral. 1. Előének 7. dics. 1—2. v. — 2. Himnusz. — 3. Ima és bibliaolvasás. Tartotta Birtha József lelkész. — 4. LXXVIII. zsolt. 1. v. — 5. Emlébeszéd. Tartotta vitéz Szabó Lajos gimn. tanár. — 6. Mi a haza? Melodráma. Szavalta Tóth Lajos tanító. Orgonán kísérte ifj. Birtha József. — 7. LXXVIII. zsoltár 2. v. — 8. „Talpra magyar.” Szavalta ifj. Birtha József. — 8a) A „Nem, nem soha!” zászlószalagot jelmondat kíséretében felkötötte Birtha Mártha. — 9. Hiszek egy... — 10. LXXVIII. zsolt. 3. v. — Templomi ünnepély után az iskolás gyermekek ünnepélye volt az iskolában.

**Népművelődési előadások Győrteleken.** Márc. 10-én, az iskola termében, melyet zsúfolásig megtöltött az érdeklődő közönség, úgy, hogy be sem fért az iskolába, fényesen sikerült ünnepély volt. Lelekész előimádsága s bibliamagyarázata nyitotta meg azt. Az egyházi énekkar Juhász Ferenc kántortanító szakavatott vezetésével szerepelt nagy sikerrel. Aztán három ifjúsági előadás következett. 1. Pedagogia otthon. Nagy Sándortól. — Tréfás jelenet. Úgyes szereplők voltak Jakab István, Paskuj István, Matiscsák István, Kiss Ferenc és Kubinyi István. — 2. Vasárnap délután. Triolog. Építő hatással adták elő: Demeter Margit, Kovács Ilona és Erdei Berta. — 3. A diófa. Dialog. Úgyes alakítással adták elő: Szabó Áron és Jakab István. — Nagyon szépen szavalt Juhász Eszter tanítónő: Magyar dal. Baja Mihálytól. — Végül lelkész: Az igazi lelkiműveltség szükségességéről s feltételeiről tartott előadást a tizparancsolat alapján. — Az ifjúsági előadásokat ez alkalommal is Juhász Eszter tanítónő készítette elő, melyeknek építő hatása nem maradhatott el s aki fáradhatatlan tevékenységgel működött az egész tél folyamán népművelési előadások s vallásos estélyek rendezésében, aki hivatásának magaslatán áll s nem a belmissziói területen szokásos előadói phrázissal dolgozik, hanem szerényen, csendesen, építőn. — A másik népművelési előadás március 8-án volt, déli egy órakor a községházán, a közmunka tárgyában.

**A tengődi egyház** Fábrián Gábor sárbogárdi segédlelkészt választotta meg pásztorául.

**A vakok biblijára adakoztak 1928. évben:**  
 Khon Zseni izr. vakleány 24.50, Bethánia Egyetthe befolyt s a Mustármagban nyugtázott adományok 72.82, Tóth Zsuzsika, Nagyszokol 2.—, Vásárhelyi Dezsőné 10.—, Vargha Gyuláné, Pusztalöb 30.—, Református Püspöki hivatalhoz befolyt adományok: Stoll Ernő, Nyiregyháza 1.—, Nánai Ferenc 3.—, Szabóné, Kristály Zsuzsánna 8.—, Szücs Gábor 20.—, özv. Vargha Józsefné 2.—, Schuman A. né 5.—, Mokry Imre 10.—, dr. Hosvay Lajos 20.—, Böcs István 5.—, Hamar István 5.—, özv. László Imréné 5.—, Lovas Aladár 12.—, Barsy Zoltán református lelkész útján perselypénz 6.10, Szabó

Mária 5.—, Bobály Andrásné, Farnos 2.—, Kálvinista Szemle útján: Lőrincz András 32.48, Biblia Társulattól: Kapitány Józsefné 5.—, Keresztyén Csalad lap útján: Dees-i bibliakör 15.—, Vitáris Eszti 10.—, Amerikai Bibliatársulat 568.48, Bethánia Egyesület tagjaitól befolyt adományok 61.—, Petry Margit 3.37, Bethánia Egyetlet 7.—, Víz Zsiga 1.—, Vásárhelyi Dezsőné, Tinnye 10.—, Petry Margit 3.—, Bethánia Egyetletből E. Pécs 4.—, Szabó Sándor 20.—, Bodó Róza 2.—, Kiszely Apollónia gyűjtése 73.22, Petry Margit 5.—, Gebei Mihály, Püspökladány 5.—, D. Szabó Balázné 1.50, Fazekas Lajosné 1.50, Ferkay Béla 20.—, Püspöki

MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS MESTERE

# SZLEZÁK LÁSZLÓ

HARANG- ÉS ÉRCÖNTŐDE, HARANGFELSZERELÉS ÉS HARANGLÁBGYAR  
 BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

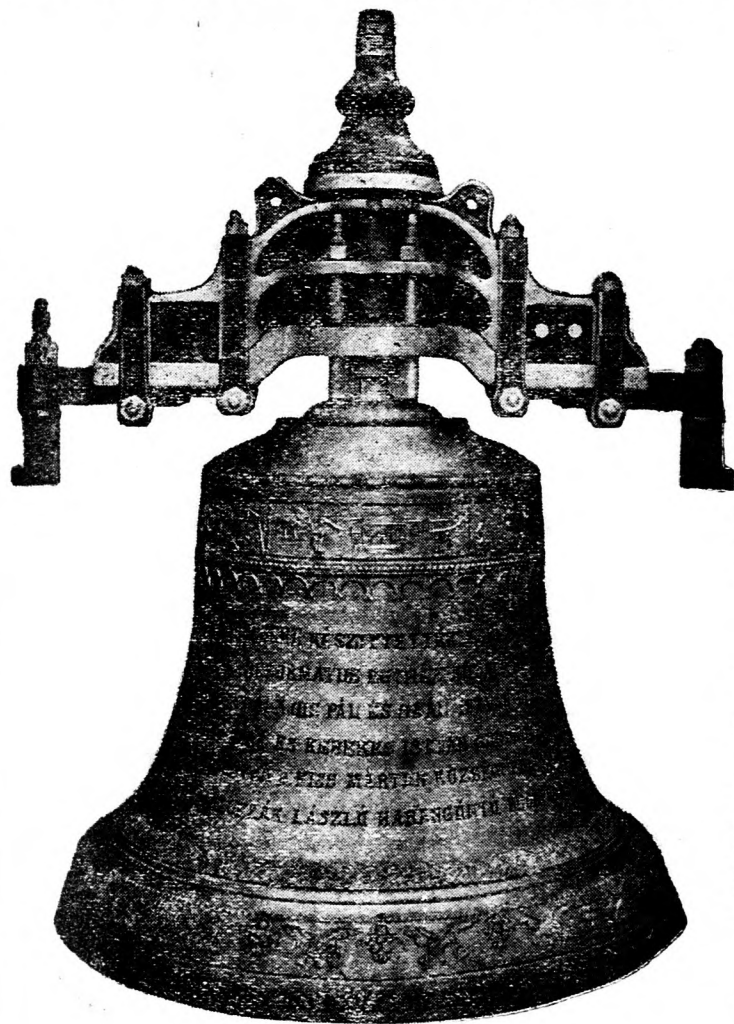
TELEFON: LIPÓT 913-53.

BIZONYÍTVÁNY.

Tekintetes

SZLEZÁK LÁSZLÓ harangöntő úrnak

BUDAPEST.



A törökszentmiklósi ref. egyház részére készült  
 1770 kg.-os harang.

Mi, a törökszentmiklósi református egyházközség ezidőszerű elnöksége, lelkészelnöke és főgondnoka jó lelkiismerettel és egyházközségünk minden rendű és rangú tagja nevében és részéről is hála-köszönettel tanúsítjuk és adjuk tudtára mindeneknek, akiket illet, hogy a nagy világháborúban a hadvezetőség által háborús célra kisajátított harangjaink helyébe a Szlezák László budapesti haranggyárában 1926. évi május hó 19-én öntött s rendeltetésének június 20-án átadott 1800 kg. súlyú nagy, a 420 kg. kisebb és 220 kg. kis harang: a harangöntés művészi alkotása, remekműve úgy a külalak, mint annak díszítése, valamint a fenséges zengzetessége, a zúgva bágva szólás, az egymással és a világháborúból kimentett régtől 750 kilós harangunkkal is tökéletes összhangzatosság tekintetében.

A szakbírálat megállapította, hogy harangok anyaga a legjobb minőségű harangérc. Aki látja ezeket a harangokat s meghallja szavukat, elfogultság nélkül tesz biznyságot róla, hogy Szlezák László a törökszentmiklósi református harangokkal remekelt, a hazai harangöntők elsői között elsőnek, a harangöntésben igazi művésznek bizonyult.

Amikor ezekről biznyságot teszünk ugyanekkor nem hagyhatjuk megemlítés nélkül, hogy Szlezák László amellett, hogy a legjobb minőségű harangérből a legjutányosabb ajánlattal és árban s kifogástalan művészi kivitelben készítette harangjainkat. Azok árban valorizáltan beszámította az 1915. évi harangrendelés alkalmával tőlünk előlegül felvett kétezer aranykoronát.

A fentebb irtakra hivatkozva azokat ismételtan tanúsítva, jó lelkiismerettel ajánljuk Szlezák László urat mindazok figyelmébe, akik Isten dicsőségére és lelkük örömére Isten dicsőségéhez mellő harangot szándékoznak készíttetni.

Törökszentmiklós, 1926 június 20.

OLAJOS PÁL ref. elnöklelkész.

hivatalból Keller úr adománya 278 93. Juhász Lászlóné református esperesné 10—, Petry Margit 5—, Bethánia útján Eleonóra. Pécs 8—, Rivó Pál 4—, Nagy Klára 2—, Händleln 50 fillér. N. N. 50 fillér. Pázmány H. diakonissza 10—, Petry Margit 5—, Református Lelkészi Hivatal, Gödöllő 8— pengő.

**Az ifjúsági egyesületi országos vezetőképző tanfolyamon** Csonkamagyarország területéről 69 hely volt képviselve, melyek közül 24 evangélikus, a többi református, illetve 5 felekezeti jellegű ifjúsági egyesület. A tanfolyamon résztvett egy angol, egy amerikai és egy japán KIE. tükár. A 21 előadóval együtt a tanfolyam létszáma 140 volt. Az egész kurzus igen emelkedett hangulatban ment végbe.

**Az Egyesült Presbiteriánus Egyház** 800 dollárt küldött a pápai főiskolának.

**A mezőtúri gimnázium cserkészcsapata** március hó 3-án jól sikerült ünnepélyt rendezett.

**Sajtóhiba igazítás.** Lapunk múlt számában a 109. oldalon „Vagy” helyett „Úgy” szó került az alulról második bekezdésbe. Pedig így van értelme: Vagypedig soh'sem is volt stb.

### A kiadó üzenetei.

**Biharnagybajom.** Az első félévre szóló 7 pengőt csakugyan megkaptuk s a második félévié még csakugyan nem okvetlen esedékes. De most, mikor alkalom nyílt a követelések egyrészének beszédésére, a tartozásokat bevenni, mégis december 31-ig mutattuk ki a követelésünket, mert nem mindenki Biharnagybajom, hanem a nagytöbbség olyan, hogyha akkor, amikor lehet, meg nem ragadjuk az alkalmat, évek múltán látjuk a pénzünket. Négyezer pengőt meghalad az egyházaknál kintlevő követelésünk.

**Pocsaj.** Valóban tévesen történt leírás hibából.

**A tiszakőrödi református egyház** III. tanítói állására pályázatot hirdetek. Törzsfizetés és lakbér a polgári községtől, a többi államsegély. Elsősorban férfi B) lisztás és nyugdíjas, belmissziós munkában résztvevők jönnek tekintetbe. Az állás azonnal elfoglalandó. Határidő április 8.

**Iskolaszéki elnök.**

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap tulajdonos:

**Dr. KUN BÉLA.**

## SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

\*

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények, zsir-bödönök, dísznőllő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15—48.

## A Tiszántúli Református Egyházkerület KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA

— tisztelt vásárlóközönségének régi óhajára —

**kiadta zsoltárkiadványainak legkisebb típusát, mely húsvéti ajándéku a legalkalmasabb!!**

11 × 8 cméter nagyságban.

Ezen kiadvány a nyomda- és könyvkötőipar legszebb és legmaradandóbb remekműve. :::::

- Ára celluloid kötésben, fekete és fehér színekben, legfinomabb biblia nyomó papiros betéttel . . . . . 11—
- Fekete schagrin bőr, bal sarokban 2 cm. széles vakpréselésű girlanddal, felül egy ovális keretben aranykehellyel, valódi aranymetszéssel, fekete dobozban. Kapható még zöld, bordó, sötétkék, világoskék színekben . . . . . 14—
- Fekete schagrin bőr, balsarokban 1—<sup>1</sup>/<sub>2</sub> cm. vaknyomású csikkal, arany vonallal díszítve, a jobb alsó sarokban aranykehellyel, valódi aranymetszéssel, csinos fekete dobozban, mely kapható még zöld, bordó, sötétkék, világoskék, barna színekben . . . . . 14—
- Fekete schagrin bőr, a baloldalon széles, vaknyomású préseléssel, arany vonallal díszítve, a jobb sarokban aranykehellyel, valódi arany metszéssel, csinos fekete dobozban, kapható még zöld, bordó, sötétkék, világoskék, barna színekben . . . . . 14—
- Kék színű, batikolt bőr, közepén vékony, ovális aranykörben arany kehellyel, valódi aranymetszéssel, csinos dobozban 14—
- Világosbarna batikolt bőr, fenti kivitelben 14—
- Sötétmeggy színű batikolt bőr, fenti kivitelben 14—

### Konfirmációi ajándéku.

- Dr. Erdős Károly: Az én vallásom . . . . . —56
- Uray Sándor: Konfirmációi emlékkönyv . . . . . 2—
- Konfirmációi emléklap, aranyozott, ötszínű nyomással . . . . . —18
- Konfirmációi emléklap, kétszínű nyomással . . . . . —12
- Konfirmációi emléklap, kékszínű, kis alak . . . . . —04
- Nagy István: Konfirmációi káté . . . . . —20
- Halmy János: Konfirmációi káté . . . . . 1—
- Soltész János: Konfirmációi káté . . . . . —40

Tisztelettel kérjük ezen hirdetési rovatunk szíves figyelemreméltatását, mely minden következő számban változtatva lesz.

**„MÉLIUSZ”**

könyvkereskedés.

Debrecen, Ferenc József-út 26.

Telefon: 2-70.